AMERIKOS LIETUVIS

THE LITHUANIAN AMERICAN

No. 7-as | Phone Park 5318 | WORCESTER, MASS., 29 D, BIRŽELIO (JUNE), 1929 M. | Kaina 5 Centai | Vol. XIV

LIETUVIŲ KVOTA NUO LIEPOS 1 BUS 386 VIETOJ 344

NAUJA IMIGRACIJOS SISTEMA PRADĖS VEIKT NUO LIEPOS PIRMOS DIENOS

Washington, D. C. — Ateinantį pirmadienį nauji įstatymai aprybojanti leidžiamąją imigraciją į Suvienytas Valstijas, ypatingai imigraciją iš Europos, bus įvykdynami aplink Suv. Valstijų rubežius. Nors prezidentas Hooveris nerpitarė amendmentams senam įstatymui, vienok tie, kurie už juos kovojo pilnai laimėjo. Šioji nauja sistema nuskirs Europos imigracijos sumą ir padarys aštrius pakeitimus įvairių šalių kvotose. Vienok, jokių pakeitimų neįvyks imigracijai iš Kanados ar iš Meksikos. Imigracijos administracijose Washingtone, šioji nauja sistema nepadarys jokių griežtų keitimų. Pagal naują sistemą aipe 150,000 ateivių bus priimta kas metai iš Europos, sulyginus su 164,000 anų metų kvota. Anglija ir šiaurinė Irlandija galės prisiųst 65,721 žmogų į Suv. Valstijas kasmet po Liepos 1 dienos. Šiemet iš šių šalių įleista 34,000, tai reišika kvota veik dviguba. Iš Vokietijos galės atvažiuot 25,907 vietoj 51,227; Irlandijos 17,852 vietoj 28,567; Švedijos 3314, vieotj 9561; Norvegijos 2377, vietoj 6453; Danijos 1181, vietoj 2789; Lenkijos 6524, vietoj 5982; Belgijos 1304, vietoj 512; Italijos 5802, vietoj 3845; **Lietuvoje 386 vietoj pirmiau buvusių 344.** Apart ateivių skaičiaus sumažinimo Vokietijoj ir Irlandijoj, šioji permaina palies tris skandinavų šalis, kurios ateityje galės prisiųst tiktai pusę ar trečdalį tiek naujų piliečių kiek galėjo pirmiau.

AR SCHMELLING PAVOJINGAS DEL SHARKEY — ŽUKAUSKO ČIAMPIONATO?

New York, N.Y.—Max Schmelling, vokietys, ir naujausias kandidatas į sunkaus svorio čampijono laimėjimą, ketvirtadienio vaakrą, pergalėjo Paulino Uzcuduną ir tuomi turės sutikt Jack Sharkey rugsėjo mėnesy. Arti 40,000 buvo susirinkę pamatyt kumštynes. Jack Dempsy ir Sharkey atėjo pažiurėt kas laimės. Publika nuo pat pradžių parodė daugiau simpatijos ir pasitikėjimo vokiečiui negu Paulinui. Kuomet Sharkey užlipo pasisveikint su kumštynės priešininkais, publika iš pradžių nepaisė, bet kuomet pranešta, kad Sharkey apgins savo čampionatą laike ateinančių kumštynių, rudeny, visi reiškė savo pasitikėjimą gausiais aplodismentais.

JAPONIJA PASIRAŠĖ KELLOGGO PAKTĄ

Tokio, Japonija. — Japonijos emperatorius Herohito pasirašė formališkai Kelloggo paktą del karės išsižadėjimo. Sykiu su patvirtinimo pranešimu buvo trumpas paprastas sakinys, kad žodžiai, "varde jų savų žmonių", nelietė Japonijos konstituciją. Grafas Uchida, Tarybos narys, rezignavo iš savo vietos, nors vyriausybė deda visas pastangas, kad sugrįžtų. Premieras Tanaka iki šoliai vis laikosi. Uchida rezignuoja, nes jaučiasi, kad jo politikos nusistatymas skiriasi nuo kitų tarybos narių. Kadangi Japonija penkiolikta ir paskutinė šalis, kuri turėjo tvirtint taikos sutartį, kaip tik Valstybės Departamentas Washingtone priims jį, Kelloggo paktas įeis į galę — už mėnesio laiko.

BATŲ DIRBTUVĖS STREIKIERIAI SUGRĮŽO

Haverhill, Mass. — Pirmas nusileidimas įvyko, kuomet Knight Allen kompanija pasirašė vadinamą Brooklyno sutartį su Batų Darbininkų Unija. Kompanija samdo 200 darbininkų, kurie jau per tris savaites streikavo. Dabar, po sutarties, sugrįžo dirbt. Sutartyje pažymėta, kad darbininkai laimėjo penkių dienų, 45 valandų savaitę ir 30% padidinimą mokesčiuose.

TEKSTILĖS STREIKIERIŲ VADAS SUAREŠTUOTAS

Gastonia. — Delmar Hampton, veiklus Gastonijos streiko agitatorius buvo suimtas Gaffney miestely, South Carolina. Už kelių valandų vėliau atiduotas šerifų buriui. Be jokių išdavimo popierų jie išsigabeno jį į Gastoniją ir padėjo į kalėjimą. Išgirdus apie jo suėmimą, Tarptautinis Darbininkų Apsigynimas pasiuntė savo atstovą į South Caroliną, bet jau buvo išgabentas. South Carolina Darbo Federacijos susirinkime, Spartanburg atsisakė priimt rezoliuciją, patiektą pasmerkimui Gastonijos streikierių, kurie dabar randasi kalėjime ir kaltinami žmogžudyste sulig sudarytos konsperacijos. Amerikos Legiono skyrius Gastonijoj laikė savo susirinkimą ir priėmė ilgą rezoliuciją. Jie pasmerkė streikierius ir reikalauja, kad įkalinti streikieriai butų nubausti.

SAKO, RUSIJA RENGIASI KARUI?

Estų gen. Laidoner savo pasikalbėjime su Švedų laikraščių atstovu, kuriam pareiškė, kad Sovietų valdžia vis dar neatisakė nuo kurstymo prie pasaulinės revoliucijos. Ji tik laukia patogios progos ir tuo tarpu ginkluojasi. Ypač ji stiprinanti savo kariškąjį laivyną Rytjurėje. Tas sudaro žymų pavojų Suomijai, Estijai, Lativjai ir Lenkijai. Sovietai kol kas nepradeda karą del to, kadangi dar nėra kaip reikiant sustiprėję. Bet galbut, sako gen. Laidoner, sovietai mislija, kad karas jiems galėtų atnešt daugiau naudos negu bėdos.

SMERKIA PILSUDSKIO VALDŽIĄ TEISME

Varšuva, Lenkijoj. — Per Gabriel Cechowicz, buvusio finansų ministerio, teismą maršalas Pilsudskis buvo sukritikavęs parlamentą. Atsakydamas į šiuos užmetimus, Liebermanas, ne tik apgynė legislaturą, bet ir smarkiai pasmerkė vyriausybę. M. Czechowicz apkaltintas už biudžeto perėjimą, bet pats maršalas Pilsudskis paliudijo, kad įsakė padaryt šias išlaidas. Liebermanas apkaltino Pilsudskį už nesikreipimą į seimą del šių ekspensų ir del padarytų kritikavimų. Jis pripažino, kad maršalas per daug galingas, kad galėtų but apribotas konstitucijos ir politiškuose įstatymuose ir pridurė, kad tiktai istorija galėtų jį nuteist. Vienok, jis sakė, ministeriai, tai ne kareiviai ir jei jie pildo nelegališkus įsakymus, jie turi neklausyt, kitaip jie atsakomingi už sulaužymą teisių. M. Liebermann ypatingai minėjo apie $8,000,000 zlotus (apie $880,000) kredito premiero fondui, kuris buvo išleistas 1928 metų rinkimuose agitacijai už šios vyriausybės partiją. M. Paschalski, gabiai apgynė G. Czechowicz. Lenkų sostinė labai įdomaujasi šiaja byla. Jos pasekmės padarys daug įtekmės Lenkijos politikoje ateityje.

AŠTUONI SUŽEISTI PAVOJINGAME GAISRE

Camden, N. J. — Jei ne ugniagesių skubus veikimas, butų čia įvykusi didelė ekspliozija, kuri butų galėjus sunaikint daug namų, užmušt žmonių, ir sužeist. Ugniagesiai išnešė 40 bačkų parako iš vienos dažų ir liakerių dirbtuvės. Nuostolių padaryta už $500,000. Tik po keturių valandų kovos, tegalėjo numalšint ugnį. Į tą laiką penki ugniagesiai ir trys kiti vyrai tapo sunkiai sužeisti. Šeši murai, keturios tankos ir penki karai (tavoriniai) visiškai sudegė į pelenus. Šimtai žmonių buvo dideliame pavojuje, kuomet liepsnos pradėjo siekt tą vietą, kur parakas buvo sudėtas.

DIRIŽABLIS ZEPPELINAS NE UŽILGO KELIAUS Į SUV. VALSTIJAS

Berlynas, Vokietija. — Nors Zeppelino korporacija pranešė, kad Graf Zeppelinas neprisirengęs išvykt Amerikon prieš liepos mėnesio pabaigą, šio dirižablio pasažierai priėmė žinias nuo Namburg-Amerikos Linijos, kad išvyks liepos 15 ar 17 dieną.

BRAZILIJA IR BOLIVIJA PADARĖ SUTARTĮ

Rio De Janeiro. — Čionais įvyko formališkas sutarties pasirašymas, kuris užbaigia visus rubežių nesusipratimus tarpe Bolivijos ir Brazilijos. Octavio Mangebeira, Užsienių Reikalų Ministeris, pasirašė už Braziliją, ir Ismael Montes, Užsienių Reikalų Ministeris, už Boliviją. Užtvirtinimų mainymas užbaigė rubežių klausimo tarybas pradėtas 1867 metuose.

PARYŽIUS PRAŠYS S. VALSTIJŲ LAIKO UŽMOKĖT SKOLŲ

Paryžius, Premieras Poincare pranešė, kad pradės sutartis su Washingtonu su tikslu atidėt atmokėjimo $400,000,000 skolos (kuri turėtų but atiduota rugpiučio pirmą dieną) už karės tavorų pirkimą iš Amerikos. Francija turės atiduot šią skolą Suvienytom Valstijom, jeigu Mellono-Berenger skolos sutartis bus priimta pirma rugpiučio pirmos dienos. M. Poincare prižadėjo padaryt geriausia ką gali su visa savo energija ir patriotizmu, bet sakė, kad negali prižadėt nieko. Francuzai nori atidėt skolos mokėjimą rugpiučio pirmos dienos iki gruodžio-31-mai dienai.

TURKIJA IR GREKIJA lenktyniuoja pralenkt vieną kitą laivyno apsaugoj. Nors Grekija savo šalies apsaugos biudžetą taikė labai ekonomiškai, Turkija per savo laivyno padidinimą beabejonės neduos grekams ramybės tol, pakol ji stovės aukščiau. Pereitų metų biudžeto atskaita rodo $103,626 balansą su $2,358,000. laivyno ir pulkų reikalų sumažinimo surašuose.

AUGUSTINO SANDINO, buvęs Nikaraguos sukilėlių vadas, apsigyvens Yukatano valstijoje, apie Meridą, pagal Meksikos Vidaus Departamento pranešimą. Toliau, pranešime pažymėta, kad Meksikos valdžia davė įsakymus savo diplomatiškiems atstovams Honduroj ir Guatemaloj, kad palengvintų Sandino kelionėj į Meksiką ir davė jam leidimą atvykt ir tenais apsigyvent.

47 SVAIGALŲ KRAUTUVĖS KAUNE

Pagal naują savivaldybių departamento reikalavimą miesto taryba vakar patvirtino leidimus 47 svaiginančių gėrimų krautuvėms Kaune.

—Sunkiai sužeisto per užpuolimą ant Ministerių pirmininko kapitono Verbicko sveikata pastaromis dienomis žymiai pagerėjo. Temperatura beveik normali.

IŠ VISUR

BERLYNE p. M. Binet, francuzų konsului, ką tik neištiko mirtis keletą dienų atgal, kuomet sujudinta rusė, Agathe Marakoff, išėmė braunigą ir šovė tris sykius. Laimė, kad sargas greitai pagriebė moterį už rankos ,pakėlė aukštyn ir šuviai pataikė į raštinės lubas. Šioji moteris, sykiu su savo vyru ir mažu kudikiu, buvo atėjus į francuzų konsulatą prašyt atlyginimo už įvykusią nelaimę Paryžiuje, kur suvažinėta neteko vienos kojos. Prašė finansiškos pagelbos. Kuomet p. Binet sakė, kad ji turi kreiptis pas Paryžiaus miesto vyriausybę, ji pradėjo konsulą įžeist, tai tas prašė, kad išeitų. Tuomet ji ištraukė brauningą. Marakoff ir jo žmona suimti.

IŠ VARŠUVOS išvyksta p. C. Dewey, Amerikos patarėjas finansiškuose reikaluose Lenkijoj, per Ukrainą iki Odessos, ir mano grįžti per Leningradą. Sykiu vyksta ir jojo sunus. Jis mano kreipt atydą į ekonomišką stovį. Spėjama, kad šis apsilankymas turi politiškos reikšmės ir surištas su Rusijos pripažinimo klausimu, kurį Didžioji Britanija ir Suvienytos Valstijos pradeda imt domėn.

TAUTŲ LYGOS posėdis Madride užsidarė pereitą savaitę 55-tam sykiui po padėjimo į šalį savo du iš svarbiausių klausimų ir atidėjimo kitų klausimų del išrišimo ateityje. Toli gražu vaizdingiausias susirinkimas visoj savo gyvenimo istorijoj, vienok buvo mažiausia vaisingas. Tautų Lygos susirinkimas įvyko sykiu su Seville ir Barcelona Parodomis, Ispanijos didžiausias spektaklius. Norėdami išvengt laikraščių korespondentų, tarybos nariai laikė slaptai susirinkimus ir koridorių konferencijas, kad užbaigus savo rimtą darbą. Tiktai viešose tarybos sesijose tebuvo galima suprast kas darėsi slaptai. Keturiolika tarybos narių, sėdėjo aplink tarybos stalą atvežtą specialiai iš Genevos. Svarbiausi klausimai svarstyta: apie apsaugojimą politiškas mažumas (vokiečių valsčius Lenkijoje); kada alijantai apleis Vokietijos rubežių. Pirmas klausimas atidėtas ateičiai, gi antras gal bus greičiausia išrištas Tarptautinėje Konferencijoje liepos ar rugpiučio mėnesy. Apart šių reikalų Taryba priėmė Suvienytų Valstijų išlygas prieš prisidėjimą prie Pasaulinio Teismo. Kaikurie spėja, kad Suvienytos Valstijos priklausys prie Pasaulinio Teismo metų bėgyje.

SUV. VALSTIJŲ TURISTAI paliko $237,000,000 Kanadoj į vienus metus. Amerikos turistai moka pinigus išleist, kuomet vyksta užsienin. Susinešimui tarpe Amerikos ir Kanados išleidžiama daugiau negu tarpe bile kokių šalių visam pasaulyje. Atvykę iš Kanados į Suvienytas Valstijas praleidžia apie $86-000,000. Abiejų šalių statistikos parodo, kad apie 3,645,455 automobiliai perėjo Kanados rubežių pereitais metais tikslu pasivažinėt. Amerikonai, kurie apsilankė Meksikoj praleido $32,040,800. Šios skaitlinės neįima gelžkelio ar laivų važinėjimo išlaidas. Amerikonai išvažiavę Europon ar kitur per jures praleidžia taipgi labai daug. Valstybės skyriuą 1928 metais, pasiuntė užklausimus į visus, kurie tais metais gavo pasus. Iš šių statistikų paaiškėjo, kad abelnai išleista po $1,222.40; šis skaičius apima išlaidas tų, kurie važiavo ne tik trečioje klesoje, bet ir kitose klesose. Jei prie šių išlaidų prisidėtų $32,000,000 ką Suv. Valstijų piliečiai, gyvenantieji užsieny išleidžia ir Suv. Valstijų piliečiai—gyventojai — turistai išleidžia, visų Amerikonų turistų išlaidos pasidarytų $781,616,000. Įdomu pastebėt, kad šioji suma mažesnė negu ketvirtadalis ką svetimšaliai užmokėjo Suv. Valstijom už paskolos nuošimčius.

MADRIDE ispanai vis dar turi vilties, kad jųjų ikšioliai pradingę lakunai komendantas Ramon Franco, Majoras Arturo Gallarza, Kapitonas Ruiz de Alda ir Seržantas Pedro Madriaga, kurie išvyko iš Ispanijos New Yorkan pereitą penktadienį gali but gyvi. Isapnai tiki, kad lakunai galėjo but surasti kokių nors žvejų laivų, kurie neturi radio, nes ikšioliai nė vienam laivui, kuris ieško lakuno, neteko matyt jokių liekanų. Ispanų Oro Ministerijos vyriausybės nuomonė yra, kad jei lakunai nebu surasti į 48 valandų po nusileidimo, negali but daug vilties matyt juos gyvus.

PRAGOJ, ČEKOSLOVAKIJOJ, įvyko didelės iškilmės priėmimui svečio karaliaus Fuad iš Egipto. Sykiu su prezidentu Masaryku, užsienių reikalų ministeriu Benes ir kitais kabineto nariais, važiavo per didžiausias miesto gatves ir didelės minios suteikė oviacijas. Jis bus prezidento Masaryko svetys tris dienas ir dalyvaus keliuose benketuose. Svečiui bus suteiktas daktaro filosofijos laipsnis Karlovos universiteto, kur pats buvo studentu 40 metų atgal. Iš Praogs, Fuad vyks į Karlsbadą.

TRYS EUROPOS TAUTOS—

Francija, Bulgarija ir Rumunija, nesenai šventė dideles iškilmes paminėjimui svarbių įvykių jų istorijose. Francuzų žmonės pagerbė atmintį jų didvyrės Joanos D'Arc, "Orleano Mergelės." Lygiai penki šimtai metų atgal, septyniolikos metų mergelė, francuzų armijos vadovė, išgelbėjo Orleano miestą nuo anglų užpuolikų. Vėliau ji buvo suimta, sudegyta prie stulpo ir jos pelenai įmesti į upę Seine — 1920 metais Rymo Katalikų bažnyčia pakėlė ją į Šventasias. Rumunijos žmonės šventė dešimt metų jubiliejų gimimo "Didesnės Rumunijos." Pagal Pasaulinės Karės sutarties, padarytos 1919 metais, Rumunijai teko daug žemės. Bukaresto mieste, sostinėje, įvyko didelės parodos. Septynių metų karalius Mykolas ėmė dalyvumą. Bulgarija paminėjo tukstantį metų sukaktuvių, valdymo Caro Simeono ir pagerbė karalių Boris. Tukstantis metų atgal Bulgarija buvo didelė imperija, siekianti nuo Juodųjų Jurių iki Adriatikos Jurių Vėliau buvo užkariauta turkų, bet atgavo nepriklausomybę 1878 metais. Po Pasaulinės Karės, Bulgarija, Vokietijos šalininkė, prarado daug žemės.

NEBUS MARŠALŲ daugiau Francijoj. Pagal nutarima francuzų kabineto, garbės vardas Maršalo Francijos bus leistas pranykt su tais, kurie dabar jį nešioja. Maršalai Foch ir Fayolle jau numirę; likusieji maršalai yra: J. Joffre, H. Petain, H. Lyauty, L. Franchet d'Esperey. Nė vienas iš jų, ne jaunas. Paryžiaus laikraščiai apgailestavo, išnykimą laipsnio, kilusio nuo 12-to šimtmečio, ir kurį nešiojo žymųs vyrai kaip Murat, Turenne, ir Ney. Praktiški valdininkai pastebėjo, kad šis titulas ir pirmiau buvo sulaikytas, bet galima jį panaujint, pasitaikius didvyrių tautos kryžiuje.

TELEFONAS suskambėjo pereitą savaitę namuose W. Banks Brooklyne. Jis atsibudo ir atsiliepė, bet buvo negeras numeris. Jeigu telefonas butų neskambinęs, jis pats, jo žmona ir penki vaikučiai butų numirę. Jau buvo priėję daug gazo iš sugedusių vamzdžių. Banks tuojau atidarė langus, pašaukė policiją ir padėkojo telefono tarnautojams už klaidą.

IŠ KUR ATSIRADO LIETUVOJ VYŠNIOS

Gal ne visiems žinoma, kad vyšnios ne visados Lietuvoj augo. Jos turi savo istoriją kaip ir Roputės, kurios irgi yra atvežtos iš kitur. Dabar yra ištirta, kad rugščiosios vyšnios įvežtos Europon iš Azijos laike rymijonų ciesorių Italijoj. 6-tam šimtmety jų dar nebuvo Europoj. Saldžiosios vyšnios augo jau anksčiau. Taigi, vyšnios yra aziatiškas augalas.

RUSŲ GUBERNATORIUS IR LIGONINĖS SESELĖS

Per Didįjį Karą caro Nikalojaus dukterys tarnavo ligoninėse, kaipo gailestingos seselės. Per karą Rusijoje dar buvo mažai automobilių, tai buvo caro paliepta, kad ir privatinius automobilius imt nuo gyventojų del pervežimo ligonių nuo stoties gelžkelio. Mieste Mogyleve ligoninėje tarnavo caro duktė. Kada traukiniu parvežė ligonius, tai ji pareikalavo Mogylevo mieste gyventojų, kad visi, kas turi automobilius, kad duotų parvežt ligonius iš traukinio nuo stoties. Tokiu budu buvo paimtas ir automobilis Mogylevo gubernatoriaus. Kada dasižinojo gubernatorius apie tai, tai gailestingąją ligoninės seselę žandarui už paėmimą automobilio liepė suareštuot ir pasodyt į kalėjimą. Pagal prisakymą gubernatoriaus žandaras, atėjęs pas seselę ligoninės pareikalavo jos paso. Ta padavė pasą žandarui. Kada žandaras pažiurėjo į pasą ir pamatė, kad jam buvo liepta suareštuot caro dukterį, tai iš baimės krito negyvas, o gubernatorius gavo vilko bilietą ir buvo pasodytas į kalėjimą.

Lietuvos Įstatymai — 1031 puslapių

Knyga

Šioji knyga yra sistematizuotas įstatymų, instrukcijų ir įsakymų rinkinys, kurį sutaisė teisininkas A. Merkys. Šioje knygoje rasite Lietuvos įstatymų kiekvieną skyrių, kaip tai: **žemės reformos įstatymą, milicijos įstatymus, apie Lietuvos valstybės paskolą nuo Amerikoje gyvenančių Lietuvos piliečių, apie kredito įstaigas ir taip toliau.**

Lietuvos Įstatymų knyga abelnai parsiduoda po $4.00, bet dabar, einant musų knygyno knygų išpardavimui nupigintomis kainomis, mes tą knygą pasiųsime tam, kuris mums prisiųs tik..... $1.50

Amerikos Lietuvis

14 Vernon St. — Worcester, Mass.

LIETUVOS ŽINIOS

GRAŽUS PAVASARIS — GYVENTOJAMS DŽIAUGSMAS

Vilkaviškis. Po ilgos, ir šaltos šių metų žiemos išaušo gražus, malonus pavasaris. Kadangi beveik visas gegužės mėnesis buvo gražus, šaltas ir apysausis, o žemė iš po žiemos buvo pusėtinai puri, tai vasarojaus sėja visam apskrities plote ėjo gana sparčiai; maždaug iki gegužės pabaigos, net ir slėnesnėse vietose jau buvo viskas atsėta. Dabar kai kur vasarojus jau gerokai nuo žemės pakilęs, visur auga gražiai.

Žiemkenčiai — rugiai, kviečiai ir dobilai visur smarkiai bujoja, ir jeigu gerai pribręs, tikimasi, duosią gerą derlių. Tik soduose vaismedžiai nuo nušalimo daugumoje nudžiuvę; jų dauguma dabar leidžia atžalas po žeme iš liemens arba iš šaknų. Bet sveiki išlikusieji vaismedžiai turi apsčiai žiedų. Labiausiai nukentėjo vasarinių vaisių vaismedžių atmainos.Ganyklos žolės taip pat apsčiai.

APSISAUGOJIMAS NUO SUSIRGIMO RAUPAIS

Kiekvienais metais Lietuvoj yra skiepijama nuo raupų epidėmijos. Skiepijimas yra sutvarkytas tokiu budu: Sveikatos departamentas teikia per higienos institutą skiepytojams raupų limpfą nemokamai. Miestų, apskričių ir rajonų gydytojai susitarę su savivaldybėmis organizuoja patį raupų skiepijimo darbą, o vietos savivaldybės atlygina skiepytojams už darbą ir apmoka jiems kelionės išlaidas.

Šiais metais skiepijimo nuo raupų reikalas dar labiau padidėjo, nes Lenkijoj pasirodė raupų susirgimai, kurie per okupuotą Lietuvą lengvai gali persikelt į nepriklausomą Lietuvą.

Atsižvelgdamas į tai sveikatos d-tas išleido miestų ir apskričių gydytojams tuo reikalu atatinkamą aplinkraštį, kur kalbama, kad paminėti gydytojai tinkamai painformuotų savivaldybes apie raupų susirgimo pavojų ir drauge su savivaldybių pagelba dėtų pastangų raupų skiepijimą, ypač šiuo momentu, kuoplačiausiai paskleist.

Be to, raupų skiepijimu turi susirupint ne tik gydytojai bei savivaldybės, bet ir visi Lietuvos gyventojai, nes kitaip jų sveikata nuo galimo susirgimo raupais nebus apsaugota.

PASIKEITĖ "BELAISVIAIS"

Birželio mėnesy administracijos linijoj, Alyatus apskrity Lietuvos policija sulaikė 2 lenkų kariuomenės arklius, besiganančius musų pusėj.

Sužinoję apie tai lenkai, pagrobė Lietuvos gyventojų gyvulius. Ir tik po to, kai Lietuvos sargyba grąžino jų arklius — sutiko atiduot per juos užgrobtus gyvulius.

SUSIŠAUDYMAS SU PLĖŠIKAIS

Šaukėnų poliicja gavo žinių, kad Užvenčio valsčiuje, pas Tversių kaimo ukininką Skirmuntą daržinėj, esą pasislėpę 2 nežinomi stipriai ginkluoti asmenys. Policijai ir šauliams apsupus kalbama daržinę ir pareikalavus šiuos asmenis išeit—pasiduot, pastarieji ėmė šaudyt. Bešaudant vienas iš pasislėpusių buvo sužeistas po ko patsai nusišovė: antras pasidavė. Pasisakė esąs Kazys Tekorius, o nusišovęs — Kegždas. Abu iš Tverių valsčiaus, Telšių apskrities.

Susišaudymo vietoj rasta: viena parabelis, vienas mauzeris, grandinė raktų, jutrinų, didelės žirklės vieloms kirpt ir bonka kažin kokių skysčių—deginimui.

UŽPUOLIMAS, SUMUŠIMAS, APIPLĖŠIMAS IR IŠŽAGINIMAS

V 31 į VI 1 d. naktį Mariampolės miesto gyventojai: L.B.F. G. ir G. (visi žydai) užpuolė einančią namo ties žydų kapais Vilkaviškio pusėn žydų kapų sargo El. dukterį žydžiukę 10 metų amžiaus, ją sumušę, numaustę žiedus, ištraukę iš ausų auskarius, išžagino. Anksti rytą važiuodamas plentu Mariampolės pusėn automobiliu šoferis pastebėjo netoli plento gulinčią negyvą merginą, kurią paėmęs nuvežė apskrities ligoninėn. Daktaras konstatavo prieš tai ją buvus nekalta ir dabar ji sveiksta; 3 iš išžagintojų yra vedę ir turi po keletą vaikų. Visi penki piktadariai įdėti kalėjiman ir kriminalė policija veda tardymą.

Švaros Savaitė Lietuvoj

Kaip Lietuvoje buvo rengtasi prie švaros savaitės šį 1929 metų pavasarį. Štai Švaros savaitės programas:

a) Pradėkime nuo apgyvento namo. Pirmiausia reikia:

1). Išimt žieminius langus; atidaryt grįčios, virtuvės ir visų kambarių langus, duris, pečių juškas ir atdarus laikyt kiek galima ilgiau, labiausiai, kada yra saulė, kartojant tai kas dieną per visą "švaros savaitę".

2). Iš gyvenamų namų iškelt, jeigu yra, visus gyvulius ir paukščius.

3) Iš grįčios bei kambarių išnešti visus baldus, daiktus ir paveikslus į kiemą ir vėdinti juos saulėtose vietose.

4) Išnešti antklodes, priegalvius ir viršutinius drabužius ir iškabinti lauke saulėje; išmušti iš jų visas dulkes. Pakartoti tai kelias dienas.

5) Čiužinių (šienikų) šieną ar šiaudus iškratyt, pačius čiužinius išvirint, išskalbt. Išdžiovinus prikimšt naujais šiaudais ar šienu.

6) Lovas, stalus, kėdes, suolus, paveikslus, jų rėmus ir stiklus mazgot šiltu vandeniu su muilu. Dirbtas gėles panaikint ar gerai išdulkint. Gyvų gėlių lapus nupurkšt vandeniu.

7). Išvalyt pečius ir kaminus.

8). Išvalyt visus grįčios kampelius nuo dulkių, naikint muses, musių kiaušinėlius, blakes, prusokus, utėles ir blusas.

9). Numazgot sienas. Jei sienos popieromis lipintos, pasenusias ir nuplyšusias popieras panaikint ir išlipint naujomis.

10) Išbaltint kalkėmis pečius, lubas, tinkuotas sienas.

11). Išmazgot šiltu vandeniu su muilu ir šepečiu langus, langų rėmus, palanges, duris, grindis. Numazgot visus musių teršimo pėdsakus. Jei asla molinė, dailiai ją sulyginus ir iššlavus, pasižadėt greičiausiu laiku pakeist molio aslą medine.

12). Surinkt visus skalbinius, drabužius — išvirint šarme, išskalbt ir išdžiovint saulėje.

b). Dabar tvarkysimes kieme ir aplink trobas

1). Reikia nukast ir išvežt iš kiemo ir gatvių susikaupusį ten per žiemą mėšlą ir kitus nešvarumus. Vežt viską į toliau nuo namų padarytus sąšlavynus arba į laukus.

2). Išvalyt patvorius nuo žmonių atmatų. Jei nėra išeinamos vietos, butinai ją įtaisyt.

3) Išsluostyt kiemus, gatves, sodus ir darželius; išlygint duobeles; iškast griovelius vandeniui nuleist; išlygint ir išpilt smėliu takus .

4) Sutvarkyt šulnius, kad jų rentiny nebutų plyšių, kad apie rentinį nestovėtų vanduo.

5). Išvalyt esamus gyvulius.

c) Patys apsivalykime

Apsitvarkę aplink save, apsišavrinkime ir patys.

11). Išvalykime visus darbinius ir šventadienio drabužius.

2). Kiekvienas šeimynos narys butinai turi: a) nueit į pirtį, b). kas neturi pirties, teprausiasi namie kubile, geldoje ir t. t., c). vaikus praust atskirai, d). galvą mazgot muilu ir šiltu vandeniu. Jei galvoje yra utėlių, nukirpkit plaukus ir išmazgojus galvą patepkit vazelinu ir žibalu. Dienai praslinkus, vėl išmazgokit — utėlės pranyks.

3). Kas neturi pirčių, lai susirupina artimiausiu laiku pastatyt.

4). Pasižadėt ir pildyt sekančius pažadus: a) gulant vakare visada gerai mazgot rankas, veidą, kaklą ir visas suprakaitavusias vietas, b). įprast skalaut burną ir su šepetuku valyt dantis.

Visa tai yra butina padaryt per "švaros savaitę."

d). Be to, ypatingo dėmesio reikia kreipt į viešųjų vietų bei įstaigų apsišvarinimą miestuose, miesteliuose ir bažnytkaimiuose. Restoranai, valgyklos, maisto produktų įmonės ir namai ,fabrikai ir dirbtuvės turi pagrindiniai apsišvarint ir sustiprint sanitarinę priežiurą.

Nusistatyta a) ir b) skyriuose darbą reikia atlikt nors du kartu per metus. c). skyriaus nuostatus pasistenkime atlikt kuo dažniausiai.

Lietuvi tautieti, panorėk ir busi švarus. Žinok, kad švara yra svarbus dalykas. Apsišvarindamas galutinai išnaikinsi vergijos ir baudžiavos papročius, kurių liekanos tebesislepia su nešvarumu ir dulkėmis tavo namų palėpėse, plyšiuose ir užkampiuose.

Visi į darbą!

Švaros Savaitės Centro Komitetas.

KOKIŲ DALYKŲ ATSITINKA LIETUVOJ

Netoli Mariampolės, Gižų valsčiuje, Lapankos kaime, gyveno sau laimingai 45 metų susilaukęs pilietis A. Jis, žmogelis, paprastas kaimietis,darbininkas,vedęs, su žmona neblogai sugyveno. Bet kai dabar (po karui) moterų yra daug daugiau negu vyrų, ir joms, su visomis jų "silpnybėmis" ir "palinkimais," nėr kur dingt, tai ėmė viena, nieko sau Ievos duktė, ir prisiplakė prie A. Jis myli savo žmoną ir gyvena su ja, bet taipgi myli ir antrą prie jo prisiglaudusią merginą... Galų gale dvi katės maiše neišsitenka. Bobos pradėjo peštis, vaidytis, namų ramybę ardyt, taip kad vyreliui tarp dviejų moterų pasidarė visai neįmanomas gyvenimas—rojus pavirto pragaru.

Kartą A., netekęs kantrybės, priėjo prie išvados, kad visų jo bėdų del bobų nesutikimo, yra kalti jo paties vyriški ypatumai, ir todel jis sumanė pats juos pašalint.

Likęs kartą vienas namie, išsigalando peiliuką ir sau ramiai, ant suolo atsisėdęs, išsipiovė dešinę liauką. Buvo pradėjęs ir kairę piaut, bet vos tik pradėjo operaciją, akyse pasidarė tamsu ir apleipo... Netrukus atėjo moters ir rado jį perbalusį, apsikruvinusį ir apalpusį. Atpiautos kuno dalys kruvinos gulėjo ant grindų. Moteris persigandusi, tuoj toko gelbėt—aprišo, pranešė kaimo šaltyšiui ir kuo greičiausiai, vyras buvo nugabentas į Mariampolės ligoninę.

Ligoninė, žinoma, tuoj suteikė pirmąją pagelbą. Žaizdas užsiuvo ir kairiąją liauką išgelbėjo, o dešiniąją kaipo jau atpiautą ir užmirusią, nors moteris norėjo atgal įdėt, bet gydytojai negalėjo prie gyslų prisiut. Po šešių savaičių rupestingo gydymo pilietis išėjo iš ligoninės visai sveikas.

Klausiamas, kodel taip biauriai ant savo sveikatos ir net ant gyvybės pasikesino?

Atsakė:—Kad tiedvi, bestijos, manim vienu nepasidalina, tai aš nusprendžiau abiejų vienu kartu nusikratyt.

—Kauno mieste visos didesnės ir mažesnės gatvės vis tvarkomos, gražinamos. Norima visoms padaryt plačius cementinius šaligatvius.

—Kauno senoji pilis, kurią aplanko ekskursantai, greitai bus sutvarkyta. Miesto savivaldybė mano ją aptvert ir gal stogu apdengt, kad lietus ir oro atmainos neardytų.

—Kauno universiteto vadovybės rinkimuose tapo išrinkti: universiteto rektorium prof. Čepinskis, prorektorium prof. Česnys ir sekretorium prof. Raudonskis.

—Advokatas Bulota, kurio du auklėtiniai, Vosylius ir Bulota dalyvavo užpuolime ant ministerio pirmininko, Voldemaro, išsiųstas iš Mariampolės į Varnius.

AMERIKONAI

Nė vienoje pasaulio šalyje nerasime tiek daug musų tautiečių lietuvių apsigyvenusių, kiek jų yra Amerikoje. Turbut nerasi nė vienoje parapijoje kaimo, iš kurio nebutų ton "laimės" šalelėn iškeliavusių lietuvių jaunuolių ir iš ten savo tėvus ir kitus nemiškius šelpiančių. Ir dabar po karo, jei tik butų galimybės dar didesni žmonių buriai apleistų savo tėvynę ir ar į Ameriką, ar į kitą kurią šalį plauktų, nes karo sunaikintoje Lietuvoje gyvenimas pakitėjo ir tuomi pakitėjimu žymiai pasunkėjo.

Tiesa, Lietuva yra ukio šalis ir joje duonos stoka negalima skųstis — jos visiems užtenka, bet ir toje ukio šalyje daug rasime bežemių, kuriems užsidirbt reikalinga fabrikų ir dirbtuvių, o jas visas ant pirštų suskaitytumei. Be to ir ukininkams karo laike sunaikintų trobėsių atstatymui ir leistų ukių pakėlimui kaip tik reikalinga litų, kuriems surinkt ir reikalinga kokių nors kitokių šaltinių paieškot. Prieš karą, ypač paskutiniu laiku, retas, kuris sveikas ir sumaningesnis lietuvis pasiliko Lietuvoje vargt. Vieni važiavo į tolimus Rusijos miestus, antri—Anglijos ar kitą kokią valstybę atlankė, bet daugiausiai važiavo į Ameriką, važiavo ne vien beturčiai, bežemiai, bet ne mažai rasime ir ukininkų, kurie net 2—valakų ukį palikę, didesnės laimės ieškodami, drįso per plačiausias jures ir mares toliausiai plaukti.

Pilnos laimės pasaulyje nėra. Todel ir amerikonai negalėjo jos ten rast, bet pasiturinčiai gyvenančių, matyt, ne maža yra, ką sprendžiame iš tų, kurie trumpam laikui atvažiuoja Lietuvon paviešėti, save pasirodyt ir gimines atlankyt. Nors amerikonams ir labai nepatiko, bet, vienok, šio rašto tikslas yra nušviest jų Lietuvoje gyvenimo blogąsias puses. Priežodis sako. "Nedoras tas paukštis, kurs savo lizdą teršia"—tą patį galima pasakyt ir apie nekuriuos viešiančius amerikonus. Kas iš to, jei jie Lietuvon atvažiavę net automobilius nusipirkę važinėjasi, o nemato savo tėvynės sunkaus atgimimo kelių. Tie ponai tyčiojosi iš Lietuvos geležinkelių, kelių; stebisi iš stokos mokyklų, elektros šviesos ir kitokių kulturos pažangos dalykų. Jei tie musų broliai žinotų, kaip patriotingi Lietuvos tarnautojai net keli mėnesius savo menkutės algos negaudami kantriai kentėjo vien tik delto, kad pagelbėjus valstybei atsistatyt, tai jie ne tik nesityčiotų, bet dar nesigailėtų ir doleriais pagelbėt.

Lietuvoje darbo yra, tik reikia darbininkų ir lėšų. Turbut nedaug rasime, o gal ir nė vieno nėra, kurs atvažiavęs kuomi nors naudingu pasižymėjo. Tiesa, pasižymėjusių yra, bet vien tik girtybės šakoje. Pavyzdžiui galima paimt kad ir Karsokiškės parapijos Štuką, kurs kumu budamas per vieną vakarą įvairių gėrimų pastatė apie 30 butelių, kurie kainavo apie 800 litų. Žinoma, kaimynai vaisingo kumo butelių tuštyt nesigailėjo, bet stebėtis ir šiandien tebesistebi, iš nemokėjimo savo turto naudingesniam tikslui sunaudot. Juk prie tų 800 litų dar kiek prižadėjęs, jau galima buvo nuo tėviškės į artimiausį miestelį ar gelžkelį, jei ne plentas, tai geras kelias išvest, savo kaina ar apylinkėje mokyklą pastatyt arba ją mokslo priemonėmis aprupint ir kitokius naudingus daiktus padaryt, už ką plati apylinkė butų be galo dėkinga ir pats pasiliktų savo vardą istorijoje užrašęs. O kiek turtuoliai amerikonai gali pagelbėt Lietuvos ukio pakėlimui, ar tai drenuodami žemę, ar tai balas nusausydami, ar tai gyvulių rušies pagerinimų, ir t.t.

Tikiu, kad nė vienas amerikonas pasakys: "Duok ir duok jiems, o jie vis neatsisakys priimt." Tiesa, mes nuo ėmimo neatsisakysime ,nes savo tuščiomis kišenėmis Lietuvą ant tvirto pamato pastatyt ilgai neįstengsime nežiurint nė į tai, kad ir geriausius norus turėtume, o amerikonams kišenės perpildytos ir pinigai bįra ir bįra ne tik nenaudingai, bet ir kenksmingai.

Antras pas amerikonus gana peiktinas dalykas—tai kalba. Daugumas jų sugrįžta taip sudarkyta lietuvių kalba, kad ne tik gėda darosi tos kalbos klausant, bet net nebesinori tikėti, kad tas asmuo iš tikrųjų tikras musų brolis ar kaimynas yra. Ir ne juokai. Kartais ilgą laiką su tokiu amerikonu kalbėjęsis, negali kitam visos kalbos pasakyt, nes daug dalykų liko tokių, kurių ne tik suprasti, bet ir dasiprotėti negalėjai. Mes lietuviai ilgą laiką vartojome įvairių ar tai rusų, ar tai lenkų savo kalbon įterptus barbarizmus, kurių šiandieną jau ne tik inteligentija, bet ir liaudis, beveik, nebevartoja ir su tais barbarizmais broliai išvažiavo į Ameriką ar kur kitur, kuriuos dar su naujais barbarizmais sulaukt nebenorėtume.

—Latutė.

Lietuviai Amerikoje

PHILADELPHIA, PA

Domei Lietuvių Esperantininkų

Brangus vienminčiai, esperantininkai, tarptautinės kalbos šalininkai, — pranešu jums, kad Esperantininkų šiaurės Amerikos Asociacijos 22-ras metinis kongresas įvyks šiemet New Yorke, liepos 9-14-tos dienose. Kongresinis tikietas kainuoja trys doleriai ir jį galima įgyt pas Miss Mary Scheitlin, 3439—75-th st. Jackson Heights, N.Y. Tikietas, vienok, nėra butinai reikalingas, galima dalyvaut kaip svetys, be sprendžiamo balso kaikuriuose kongreso skyriuose. Kongreso programas bus labai įvairus ir įdomus. Kongreso vieta paskirta Manger. Jei kas norėtų pasiųst kongresui linkėjimą, tai turi uždėt sekantį adresą: For Congress of the Esperanto Association, Hotel Manger, New York, N. Y.

Kazys Vidikauskas,

Esperanto Propogatorius.

Prierašas—Prie progos pranešu, kad kas norėtų įgyt tarptautinės kalbos vadovėlį — Esperanto, tai gali jį nusipirkt iš knygyno "Amerikos Lietuvis," 14 Vernon St., Worcester, Mass.

K. V.

W. LYNN, MASS.

Iš šios kolonijos labai retai rašo laikraščiuose apie lietuvių gyvenimą. Neapsiriksiu pasakęs, kad čia yra apie 300 šeimynų ir daug pavienių. Yra apie pusę tuzino draugijų, bet labai mažai veikia.

Šiais meatis liepos 3 d. sueina 300 metų kaip pirmieji trys žmonės atkeliavo iš Anglijos ir apsigyveno. Jie buvo batsiuviai. Žiemą siųdavo batsu, o vasarą dirbdavo laukuose.

Miesto valdžia rengia trijų šimtų metų sukaktuves. Bus didelė aroda. Ir lietuviai papakviesti dalyvaut. Tai dabar smarkiai rengiasi prie tos parodos, nes nori laimėt pirmenybę. Rengia šokius. pinigų parodai. Lietuviai gausiai dalyvaukite musų parengimuose. J. K.

DURYEA, PA.

Bedarbė šioj apielnikėj siaučia. Darbininkai visur dejuoja. Vienos kasyklos, išbuvę po porą mėnesių be darbo, pradėjo dirbt, tai kitos sustojo. Pennsylvania kompanijos, kurių čia randasi daug anglių laužyklų, šį mėnesį, bėgiu dviejų savaičių, tik dvi dienas darbininkams leido dirbt. Žmonės šneka, kad šį mėnesį jau daugiau ir nedirbs. Viena laužykla dirba pilną laiką, nes daug yra kontraktorių ir mechanišku liioderiu daugiau anglių išima. L.

ANSONIA, CONN.

Alkoholio pasekmės

Čia smarkiai išsigėrę, lietuvis J. Andrulis su vienu rusų, taip pat smarkiai ir susivaidijo ir pagaliau net peiliais ėmė piaustytis. Rusas tuoj peiliu lietuvį ir norėjo papiaut, bet tik smarkiai surėžė veidą. Dabar, žinoma, lietuvis ligoninėj, rusas kalėjime. Ir visų nustatyta, kad tik girtuokliavimas prie to privedė. V.

Lietuvis šaudė praeivus

Lietuvis jaunuolis Stanulis taip pat gerai pasigėręs, pradėjo praeivius šauduvu gatvėje šaudyt. Tik, žinoma, tuoj suimtas ir džiaugiamasi, kad nieko nenušovė.

Šis jaunuolis jau trečią kartą papuola į pinkles. Tik nesenai paleistas iš pataisos namų už automobiliaus vogimą, dabar, štai, jau ir vėl... Taip pat buvo pasiruošęs kaimyną peiliu nudurt, bet šiaip taip motinėlė išmeldė bausmę dovanot.. Dabar jau gal bus negalima jo motinėlei išgaut. V. G.

UNION CITY, CONN.

Naugatuck ir Union City apylinkėj randasi geroka lietuvių kolonija ir rodos apie aštuoni šimtai lietuvių. Šios kolonijos lietuviai yra gana aktyvus ir yra sutvėrę keturias pašalpines draugijas ir du kliubu, vienas pašelpinis, o antras politinis. Seniausia ir turtingiausia organiazcija yra Šv. Jurgio Pašalpinė Draugija, kuri turi nuosavą namą ir plotą žemės, butent Liepų Daržą—Linden Park. Šis daržas yra vienas iš puikiausių Conecticut Valstijoj ir jam kas metai yra surengiama apie dvidešimt išavžiavimų visokių organizacijų. Jis yra patogiai įrengtas. Vasaros laiku yra sudėti stalai ir suolai, kur žmonės gali užkandžiaut, ir taipgi yra įrengta pastogė, kur galima šokt ir užpuolus lietui, galima sutalpnit porą tukstančių ypatų.

Švento Jurgio Draugystė jau gyvuoja 35 metus ir dabar rengia apvaikščiojimą Liepos ketvirtą ir kviečiaą visus apylinkės lietuvius dalyvaut šiame apvaikščiojime. Tiems, kurie nesate buvę, bus žingeidu pamatyt šį puikų daržą ant Connecticut upės kranto. vienoj pusėj bėga vanduo, o kitoj pusėj žaliuoja pušys. Taigi kviečiama visus atsilankyt. Muzika grieš tikrai lietuviškus šokius. Vieta pikniko Linden Park, Union City, Conn. Nepamirškite! R.

DETROIT, MICH.

Šioje kolonijoje lietuviams advokatams biznis gerėja, nes lietuviai vis daugiau pradeda bylinėtis. Daugiausia divorsų ir užslaptą munšaino biznį.

Gydytojų yra trys ir visi turi darbo. Truksta lietuvio dantisto.

Nekurie biznieriai yra sudarę kaipir uniją, kurios tikslas programe platus, bet veikimas siauras. Apart vieno baliaus ir kalendorių padarymo daugiau nieko neveikia.

Jaunų mergaičių tėvas tulam senberniui neduoda ramybės. Tąso po teismus ir gana. Bet teismai visuomet išeina senbernio naudai. Gaila, kad mergaičių tėvas nesuranda kito budo su senberniu atsiskaityt.

Keletą biznierių iš miesto bėga į ukius ir kur prie vieškelio atidaro taip vadinamas "Road House." Biznis butų nieko sau, jei jų nebaderiuotų dėdės Samo agentai. Dabar ne vienas jau gavo atostogų į House of correction. — V.

Columbia

NAUJI COLUMBIA REKORDAI

Vėliausi ir Geriausi Lietuviški Rekordai!

UŽEIKITE IŠGIRST ŠIUOS COLUMBIA IŠDIRBYSTĖS REKORDUS IR IŠSIRINKITE SAU TINKAMIAUSIUS

Čia įdedam tik keletą vėliausios laidos Columbijos rekordų ką tik į musų knygyną atgabentų:

61003—F (Lietuviška Veselija, Mahanojaus L. Orkestra
(Pirma ir Antra Dalis
16036—F (Ne Margi Sakalėliai J. Babravičius
(Bernužėli, Nes'voliok
16119—F (Kalvarijos Polka, Mahanojaus Liet. Orkestra
(Raudona Kepuraitė—Mazurka
16133—F (Kariška Polka, Brooklyno Liet. Orkestra
(Žideli-Judeli — Polka
16134—F (Kad širdį Tau Skausmas, Ralph V. Juška
(Kaip Aš Buvau Jaunas
16127—F (Brigyta Antanas Vanagaitis
(Alleliuja—Esu Bomas
16085—F (Vanagienė—Polka A. Vanagaitis
(Lietuviškas Džiazas
16118—F (Ispanė J. Butėnas
(Močiute širdele

Apart čia pažymėtų Columbia Rekordų, musų knygyne galima rast šimtus kitokių įvairiausio muzikos turinio: Polkų, Valcų, Mazurkų, Maršų, Dainų, Orkestrų, Benų ir daug kitokių, Kreipkitės į —

Amerikos Lietuvio Knygynas

14 VERNON ST. WORCESTER, MASS.

Amerikos Lietuvis
The American Lithuanian Weekly published every Thursday by Gabriel A. Kyba, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Yearly subscription: in U.S. $1.00
In Foreign Countries 2.00
Single copies ..... 5 cents

Advertising rates on application

Amerikos Lietuvis savaitinis laikraštis, eina ketvirtadieniais, leidžiamas G. A. Kybos, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Metinė prenumerata $1.00
Užsieniuose 2.00
Atskiri egzemplioriai .... 5 centai

Prenumeratos pradžia skaitosi nuo užrašymo dienos. Prenumerata turi but apmokėta iš anksto.

Entered as Second Class Matter September 29, 1914, at the Post Office at Worcester, Mass., under the Act of March 3, 1879.

Amerikos Lietuvio skaitytojai, pasekite Lietuvos skaitytojus. Su galu šio, birželio mėnesio, visi tie, kurie dar neatsinaujinot savo prenumeratą, bukite malonus panaujint, ir gaut mums naują skaitytoją bei užrašykite savo giminaičiams Lietuvoje (Amerikos Lietuvio prenumerata Suv. Valstijose $1. metams—Lietuvoje—$2.).

BIRŽELIS — SPAUDOS MĖNUO

Lietuvos laikraščių leidėjai bei jų redaktoriai yra nutarę spaudos atgavimo 25 metų sukaktuvėms pažymėt visą birželio mėnesį, paskelbt spaudos platinimo mėnesiu. Per tą laiką reikia pasiekt to, kad pradėtų skaityt ir tie, kurie iki šiol jokių laikraščių neskaito ir neišsirašo. Šitą sumanymą įvykdyt turėtų padėt kiekvienas, kam brangi musų tėvynė ir kas nori musų tautos gerovės.

Spauda yra svarbiausia kultuvos platintoja ir butina gerovės sąlyga. Šitai geriausiai rodo pavyzdžiai. Rusijoj prieš patį karą buvo 150 milijonų gyventojų ir 1867 įvairus laikraščiai, įskaičius ir mėnesinius. Vadinasi vienam laikraščiui tekdavo 80 tukstančių su viršum žmonių. Tuo pačiu laiku Amerikos Jungtinėse Valstybėse 100 milijonų gyventojų teko 22,000 laikraščių, vienam tik 4 su puse tukstančių žmonių. Vadinasi, imant proporcionaliai Amerikos Jungtinėse Valstijose turėjo laikraščių mažne dvidešimt kartų daugiau negu Rusija. Užtat Rusijoj turto kiekvienai galvai išeidavo $250., o Amerikoj $1,250., arba penkis kartus daugiau.

Žinoma, laikraščiai savaime turto dar neduoda, bet jie šviečia žmogų. Tas, kurs skaito laikraščius, ir dažniausia skaito knygas. O kas laikraščių neskaito, tas dažniausia nieko neskaito, yra visiškas tamsuolis.

Kol žmogus nemokėjo rašto, jis buvo laukinis ir negalėjo pakilt aukščiau, kol rašto neišmoko. Kadel? Todel, kad tiktai raštą išradus žmonės galėjo užrašyt ir perduot sekančioms kartoms savo patyrimus ir žinias. Tik tokių budu prasidėjo kilimas ir žengimas pirmyn. Iki nebuvo rašto, žmogus, nors ir daugiausia butų turėjęs patyrimo, nors daugiausia žinotų, jis savo žinių kitiems perduot negalėjo, nes viskas žodžiu pasakyta ankščiau ar vėliau buvo užmirštama. Tik tas, kas budavo užrašyta, pasilikdavo amžiniems laikams. Raštas, tai tarsi, visos žmonijos neišdildoma atmintis. Kiekvienas žmogus gali iš tos atminties skaityt ir imt tai, kas jam naudinga. Jei šiandien žmogus ką išrado ar sugalvojo, tuojau, spaudos dėka, šitai sužino visas pasaulis, visi, kas tik moka skaityt, ir tas pasilieka ateinančioms kartoms amžiniems laikams.

Kol nebuvo rašto, spaudos žmogus nedaug tesiskyrė nuo gyvulio. Tiesa, jis turėjo protą, bet tas protas žinojo tik tiek, kiek jis pats savo gyvenime sužinodavo ir ištirdavo, arba tai, ką jam pasakė ir pamokino tėvai. Raštui ir spaudai atsiradus, žmogus naudojasi viso pasaulio žiniomis, visos žmonijos protu, ne tik dabar gyvenančių žmonių, bet ir tų, kurie gyveno šimtą, tukstantį, kelis tukstančius metų atgal.

Užtai ir žmonijos pažanga, kultura yra taip aukštai susiėjusi su rašto bei spaudos išradimu ir plėtimusi. Nors raštas senai buvo išrastas, spaudos nebuvo. Raštas buvo ne didelio mokslininkų skaičiaus privilegija. Tiktai penkioliktame šimtmety žmogus išranda spauda. Nuo to laiko pradėjo stebuklingai augt mokslas, apsišvietimas, kultura. Mokslas pasidarė visiems prieinamas. Visi juo naudojasi, ir už tat seniau žmonija mažiau tepažengdavo pirmyn per tukstantį metų kaip dabar per dešimts metų.

Saokma, kad žinojimas, mokslas yra galybė. Iš tikro, žmogus daug žinąs yra galingas. Mokytas inžinierius valdo šimtus ir tukstančius nemokytų darbininkų. Šiandien keli gerai apginkluoti kulkosvaidininkai sumuštų šimtus tukstančių geriausios kariuomenės, kokia buvo prieš kelis šimtus metų. Mokslo pagelba žmogus užkinkė darbui vėją, vanednį, žaibus ir perkunus ir daug kitų pasłaptingų gamtos iegų. Mokslo pagelba žmogus kaip koks dievaitis valdo ir daro sau klusne visą gamtą. Mokslas yra prieinamas tik per raštą ir spaudą.

Kas nemoka skaityt arba ir m o k ė d a m a s neskaito, tam mokslas uždarytas, užrakintas, neprieinamas.

Štai kiek nemokančių skaityt iš 100 suaugusių žmonių:

	Moterų:	Vyrų:
Portugalijoj	77	61
Rumunijoj	76	44
Rusijoj	70	44
Italijoj	50	42
Bulgarijoj	61	34
Ispanijoj	47	34
Lietuvoj	33	30
Latvijoj	24	21
Belgijoj	15	13
Vengrijoj	16	12
Prancuzijoj	14	10
Estijoj	15	9
Čekoslovakijoj	8	6
Suomijoj	7	7

Tuo tarpu Vokietijoj, Anglijoj, Olandijoj, Danijoj, Skandinavijos valstybėse nemokančių skaityt beveik visai nėra. Iš šitos lentelės matome, kad mes, tiesa, stovim aukščiau už daugelį kitų tautų, bet vis tik mums dar tolii prie tikrai kulturingų tautų, kaip anglai, vokiečiai, švedai, danai ar olandai. Mes stovim dar vidury tarp Portugalijos — mažiausiai, kulturingos Europoj tautos ir anglų, vokiečių, skandinavų — daugiausia kulturingų tautų.

Tiesa nemoką skaityt tai daugiausia senesnieji žmonės. Jaunimo tarpe rasti nemokantį skaityt pas mus jau šiandien sunku. Bet, deja, kad ir moka skaityt ne visi skaito. Štai Lietuvoje dar apie trečdalis visų šeimų, apie 100 tukstančių negauna jokio laikraščio, vadinasi nieko neskaito. O jei kas neskaito nė laikraščio, sunku laukt, kad jis skaitytų knygas. Taigi dar apie 500 ar 700 tukstančių Lietuvos piliečių skęsta tamsumoj. T.

NEPRIKLAUSOMYBĖS DEKLARACIJA

Thomas Jefferson, 33 metų amžiaus— parašė Nepriklausomybės Deklaraciją. Pirmu kartu žmonijos istorijoj visų žmonių gyvybė ir jų neatimamos gyvenimo, laisvės ir laimės siekimo teisės tapo tautos pamatiniai principai.

Liepos 4 d., 1776 metuose, net 153 metai atgal, Suv. Valstijos paskelbė nepriklausomybę.

Suvirš vienus metus šios šalies kolionijos kovojo Anglijos visokius įžeidimus ir visokias sunkenybes, Bet vistiek daug žmonių tikėjo, kad abi šalys vistiek susitaikys. Bet balsuojant už Nepriklausomybės Deklaraciją susitaikymo šešėlis žuvo, niekad neatsigaivinti.

Deklaraciją pagamino Komitetas iš penkių narių. Komiteto vadas buvo Thomas Jefferson, vėliau Suv. Valstijų trečias prezidentas. Roger Sherman, Robert Livingston, John Adams ir Benjamin Franklin buvo kiti komiteto nariai. Šitą istorišką dokumentą pats Jeffersonas parašė. Komitetas padarė tik kelias permainas ir dokumentas buvo raportuotas Antram Kontinentiniui Kongresui birželio 28 d., 1776 m. Kaikurios dalys nepatiko Kongresui ir nekurie punktai buvo išbraukti. Georgia ir South Carolina valstijos nepatenkintos vergijos išdėstymu —buvo išbraukta; kitiems nepatiko kritikavimas visų anglijos žmonių, norėjo papeikt vientik anglijos karalių. Galu gale liepos 4 d., 1776 m. garsioji deklaracija buvo priimta vienbalsiai, su labai mažai permainų.

DEKLARACIJA.

Deklaracija susideda iš keturių dalių — 1. įžanga; 2, pranešimas apie žmonijos pamatines teises; 3, skundai prieš anglijos karaliaus valdžią; 4, parągrafas skelbiant valstijas nepriklausomas.

Deklaracijos filozofiškos idėjos per šimtmečius idealistų buvo tariamos. "Mes laikome šitas teises aiškiai matomas, jog visi žmonės sutverti lygiais; jog jie sutvertojo suteikti tulom neatimamom teisėm; tarpe jų—gymomis teisėmis; tarpe jų—gyvenimas, laisvė ir laimės siekimas. Jog atsiekt šitas teises, tarpe žmonių tapo sutvertos valdžios, kurios įgija galią su valdomųjų pritarimu; jog, kuomet valdžia pradeda šituos tikslus pagriaut, žmonės turi teisę ją pakeist arba visai panaikint, jos vieton įsteigt naują valdžią, padedant pamatus ant tokių principų ir organizuojant galią tokioje formoje, koki jiems atrodo geresni apsergėt jų saugumą ir laimę. Atsargumas pamokina, kad valdžios senai įkurtos neprivalo but greitai perkeičiamos del lengvų ir prabėgančių priežasčių pagaliaus patyrimai rodo, kad žmonija verčiau kentės pakol sunkenybės pakenčiamos negu imt tiesas sugriaut tas formas, prie kurių jie pripratę. Bet, kuomet daug įžeidimų ir grąsinimų, siekiant tą patį tikslą, gręsia žmonėms papult po absoliutišku despotizmu, yra jų teisė, jų pareiga tokią valdžia numest ir įvest naujas apsaugas del jų ateities likimo. Toks buvo ilgas kentėjimas tų kolionijų ir dabar toks reikalas verčia juos permainyt savo valdžios buvusias sistemas."

Grėkijos filozofai tikėjo, kad valdžia turi remtis ant valdomųjų pritarimų ir kad visi vyrai sudaro vieną brolystę. Garsusis rymietis, Cicero (gimė 106 B. C.) paskelbė, kad vyrai turi lygias teises. Ir tos pačios idėjos paskelbtos vidurinio amžiaus filozofų. Francuzai į jas irgi tikėjo, kiap ir patys anglai.

PASIRAŠYTOJAI

Amerika, tomis dienomis buvo labai maža ukininkystės šalis, ypatingai laiminga buvo tuomi, kad turėjo ypatingai gabius vedėjus vest revoliuciją. Daugelis iš tų vedėjų pasirašė po nepriklausomybės deklaracija, tarpe kurių buvo Benjamin Franklin, mokslininkas, diplomatas, biznierius ir rašytojas, net ir jo dienoje buvo skaitytas kaipo vienas iš garsiausių vyrų; John Adams, kuris vėliau tapo Suv. Valstijų antruoju prezidentu, buvo mokslininkas; Robert R. Livingston, komiteto narys buvo garsus advokatas. Jis buvo Fultono bendrininkas, kuomet tas žmogus išrado garlaivį, Livingston'as buvo prityręs sodauninkas ir labai mėgo dailę. Jeffersonas ne tik buvo diplomatas, bet vienas iš tų dienų geriausių architektų.

Iš 56 pasirašytojų, septyni buvo svetimtaučiai. Du atvažiavo iš Airijos, du iš Anglijos, du iš Škotijos ir vienas iš Valijos. Vienas iš Airijos vietinių George Taylor buvo išsipirkėlis, biednas imigrantas, kuris užsimokėjo už kelionę į Ameriką dirbdamas tirpinyčioj Pennsylvanijoj, vėliau tapo savininku tos tirpinyčios, kurioje dirbo. Kitas airys buva Matthew Thornton, kurio vardas pasirodo tarpe New Hampshire pasirašytojų, Francis Lewis paėjo iš Valijos. Įgijo turto Amerikoje ir praleido savo turtą patriotiškiems tikslams. Button Gwinnett atvyko iš Bristol, Anglijos. Per daugelį metų jis buvo žinomas kaipo kolonijališkų teisių čampionas. Robert Morris atvažiavo iš Anglijos irgi buvo turtingas. Jis buvo ypatingai garsus finansiškuose reikaluose, ir Revoliucijos dienose kaip tik tokių reikėjo vest šalies paskolas, Škotai buvo James Wilson ir John Witherspoon, kuris vėliau tapo Princeton Universiteto prezidentu. — F.L.I.S.

Kaip Atrodė Pasaulis Senovės Tautoms

Žmonės ne visuomet taip pat įsivaizduodavo pasaulį, kaip dabar. Buvo laikas, kai žemė ir kiti pasaulio kunai atrodė visai kitaip. Pažiurėkime visų pirma, kaip pasaulis atrodė senovės graikams.

Tiktai kai kurie mokslininkai (Pitagoras, Aristarchas ir kiti) buvo priėję prie minties, kad žemė ir saulė yra rutuliai ir kad žemė sukas aplink savo ašį, o drauge ir aplink saulę. Bet tos mintys buvo tik pavienių žmonių išreiškiamos, jų metas dar nebuvo atėjęs; jos per toli pralenkė savo laikus, nerado sau paramos visuomenėje ir neišvengiamai turėjo žuti ir žuvo. Aristarchas už tas idejas dargi buvo bažnyčios apkaltintas, kad "sulaikęs judamą dangų ir privertęs nejudomą žemę suktis aplink saulę." Graikų tauta, kaip ir kitos primityvinės tautos, savo pažiurą į pasaulį rėmė pradžioje tuomi, kas tiesioginiai žmogaus akims matoma. Žemė graikams atrodė, kaip didžiulis diskas, kuris plaukioja beribiame vandenyne; žemė viršuje apgaubta krištaliniu pusrutuliu, į kurį įsegtos žvaigždės. Dievas Apolonas, pasikėlęs iš ryto iš vandenyno; važiuoja padangėmis savo saulėtais arkliais, o vakare nusileidžia atgal į juros bangas. Naktį, apiplaukęs jurėmis aplink žemės diską, jis vėl pasikelia rytuose.

Tos vaikiškos pažiuros negalėjo patenkinamai išaiškint daugelio dangaus reiškinių ir todel ilgainiui buvo pakeistos naujomis. Tas naujas pažiuras pirmas plačiai išdėstė filosofas Anaksimandras (550 m. prieš Kristų). Jis mokino, kad žemė yra ritinio (cilindro) formos. Ta pažiura, pati savaime klaidinga, buvo tiems laikams didelis žingsnis pirmyn; ji padarė, galima pasakyt, visą perversmą senovės žmonių pasaulėžiuroje. Ir iš tikrųjų, jei žemė yra ritinys (cilindras), tai po musų kojomis turi buti antra žemės pusė, antra pusrutuliai, tokie pat, kokius mes matome ant savo galvų. Toje antroje žemės pusėje turi taip-pat gyventi žmonės — musų antipodai. Žemė, tuo budu, ėmė rodytis ne tik iš viršaus, kaip pirma buvo manoma, bet iš visų pusių krištalinio dangaus rutulio apgaubta; ant rutulio įsegtos nejudomos žvaigždės. Tasai dangaus rutulys sudaro sieną, kuri skiria žmogui prieinamą, matomą pasaulį nuo nematomo, begalinio, dieviško. Antri, mums nematomi dangaus pusrutuliai (antroje žemės pusėje) turi savo polių, tokį, kaip ir musų dangaus polius. Abu dangaus poliai sujungti pasaulio ašimi, ant kurios užmautas ir žemės ritinys. Pasaulio ašis prikalta prie dangaus skliautų stipriais medžiaginiais ryšiais. Taip atrodė pasaulis Anaksimandrui.

Laikui bėgant ir plintant žinioms apie paasulį, vis labiau stiprėjo įsitikinimas, kad žemė yra apvali, ne ritinio, bet rutulio formos. Tokia pat nusistatė pažiura ir apie saulę, mėnulį, kad imta tie kunai laikyt artimais, panašiais į žemę. Tie didžiuliai kunai, skrisdami ant musų galvų aplink žemę, turėjo but kokiu nors budu kame nors prikabinti. Mokslininkų buvo naujai sugalvoti dar dveji krištaliniai rutuliai, kiek mažesni už tuos, prie kurių prisegtos nejudomos žvaigždės: vieni rutuliai saulei, kiti mėnuliui. Praėjus kuriam laikui, buvo sugalvoti dar penkeri rutuliai—po vieną kiekvienai planetai. Tokiuo budu susidarė painus mokslas apie vadinamąsias sferas (sfaira graikiškai—rutulys).

Sferos tos permatomos, bet kietos; jos visos dalyvauja bendrame pasaulio judėjime ir be to dar kiekviena sukasi aplink savo ašį. Sferų mokslą pirmieji plačiai išdėstė Eudoksas ir jo vienalaikis, garsus filosofas Platonas. Prie sferų mokslo paskui prisidėjo ideja apie sferų muziką. Kiekvienai septynių sferų atatinka vienas septynių oktavos garsų; aštuntas garsas priklauso nejudamųjų žvaigždžių sferai (pirmum mobile). Graikų mokslininkai budavo įsitikinę, kad tie milžiniški tušti rutuliai, prie kurių prisegti tokie didžiuliai kunai, kaip saulė, mėnulis, sukdamiesi aplink savo ašį ir vaikščiodami dar aplink žemę, turi skambėti, kaip skamba greitai sukamas ratas. Visi sferų garsai jungiasi stebuklingon harmonijon, jos galingi garsai pripildo visą pasaulį. Mirtingieji, t.y., žmonės negirdi tos "dangiškos" muzikos, ja gėrisi tik dievai!

Ilgainiui sugalvotųjų 7-nių dangaus sferų pasirodė per maža, tomis sferomis nebegalima buvo visų matomų dangaus reiškinių išaiškinti. Mokslininkas Eudoksas sugalvojo dar 20 sferų: saulė ir mėnulis turėjo po 3, o penkios planetos — po 4 sferas. Paskui buvo pridėta dar 22 sferos. Dangaus mechanizmas pasidarė be galo painus. Kilo reikalas surasti naujas, praštesnis pasaulio aiškinimas. Tokį aiškinimą rado Hiparchas. Jis, pastebėjęs nevienodą metų laikų ilgumą, taip tą reiškinį išaiškino. Žemė, sakė jis, nėra judėjimo centre, bet stovi kiek nuošalyje ir todel saulė, tai artinasi, tai tolinasi nuo žemės. Tai ir sudaro metų laikus.

Suradus tokį aiškinimą, jau nebegalima buvo įsivaizduot jokio mechanizmo, kuris (panašiai, kaip Eudokso sferos) butų buvęs sujungtas medžiaginėmis ašimis su žeme ir kuris butų žemės varomas.

Hiparcho sekėjas, Aleksandrijos mokslininkas Ptolomejus, nuėjo, aiškindamas dar toliau. Jis nenurodo, berods, jokių pasaulio kunų judėjimo priežasčių (tais laikais atrodė bergždžias darbas, nes rodėsi negalimu kada nors toji priežastis surast). Tačiau Ptolomejaus nuopelnas buvo didelis: jis galutinai atsisakė nuo sferų mokslo; iš daugelio sferų jis paliko tik paskutinę, didžiausiąją, kuri sudaro pasaulio ribas ir neša milijonus prisegtų nejudomų žvaigždžių. Ptolomejus pirmas išreiškė, jei ne įsitikinimą, tai bent nujautimą, kad dangaus kunai juda erdvėje laisvai, niekur neprikabinti. Ta pasaulio sistema (tvarka), Ptolomejaus nustatyta, vadinama geocentrinė sistema, gyvavo apie pusantro tukstančio metų, visai patenkindama ir mokytus ir nemokytus. Ją pakeitė vadinamoji Koperniko sistema. (Iš Z. raštų)

ŽENGIANT PRIE MOKSLO

DALIS II

Kaip Dalykai Veikia

Viskas kas tik atsitinka pasauly, tai apsireiškimas kokios nors galybės. Priežastis akmens nupuolimo yra pritraukimo paiega. Kuomet garinė mašina dirba ir perkelia kitas mašinas, spėka karščio gare taip veikia.

Bet vietoj "spėkos," mokslo vyrams geriau patinka pavadint "energija." Jie sako, kad energija priežastis visko kas tik atsitinka. Yra energija judėjimo, karščio, garsų, šviesos, elektrikos, chemikališkos ir kitokios. Mokslo užduotis yra atpainiot įvairius energijos skirtingumus nuo viens kito, kad butų galima suprast kaip kiekviena rušis energijos veikia, kiek turi galimybės, kaip įvairios energijos rušys gali but pakeistos su viena kita.

Pavyzdžiui, karščio energija gali but paversta į judėjimą, kaip garinėje mašinoje; arba į šviesą, kaip liepsnoje; arba į garsą, kaip kuomet garinis katilas pratruksta.

Tarpe svarbiausių ir pamatinių faktų moksle yra, kad dalykai veikia užtai, kad kokia nors energija yra pritaikyta jiems; kad yra daug įvairių rušių energijos; kad šios įvairios rušys gali but pakeistos viena su kita.

KODEL ŠAUDYYKLĖ TRENKIA ATGAL?

Spėka, kuri varo šuvį pirmyn, tai yra, spėka sprogimo, įtempia tą pačią spėką atgal. Šis yra vienas iš pagarsėjusių įstatymų bėgio, išrastas per Newtoną; įstatymas, kad del kiekvienos akcijos yra lygi ir priešinga reakcija.

KODEL GUMINĖ BOLĖ ATŠOKA?

Kuomet metii bolę žemėn, spėka, su kuria atsimuša į akmeninę šaligatvę priploja vieną bolės šoną. Gumas (ar suslėgtas oras vidury, jeigu bolėje yra oro kaip teniso bolėje) atstoja prieš šį priplojimą. Priplotas gumas nepasiduoda per stumimą priešais šaligatvę. Šis pastumimas siunčia bolę atgal į viršų ore.

KAS ATSITIKTŲ, JEIGU NEPERGALIMA SPĖKA SUSIEITŲ SU NEJUDINAMU KUNU?

Nors čia padoutas paprastas klausimas, mąstymas vienos minutos parodys, kad kvailas. Negalima turėt sykiu nepergalimą spėką ir nejudinamą kuną. Jie prieštarauja viens kitam.

KAIP ŽINOM KIEK ILGIO PADARYT MĄSTĄ?

Paryžiuje yra vienas metalo mastas, padarytas iš platino — iridio. Tai oficiališkas ilgio mastas del visų civilizuotų šalių. Visi kiti oficiališki ir teisingi mastai jardų, pėdų ar metrtų buvo palyginti su šiuo viršminėtu mastu ar su patikrintomis kopijomis. Nėra nė naturališko nė savistovio ilgio masto, bet tik visiems grynai sauvališka.

KAS YRA METRIKOS SISTEMA?

Yra sistema svarumų ir mastų paskirta Francijos valdžios 1795 metais kaipo viena pasekmė francuzų revoliucijos. Pamatinė vienutė šios sistemos yra metras. Iš pradžių buvo manyta, kad metras yra viena keturiasdešimt milijoninė dalis viso ilgio aplink žemę. Vienok, pasitaikė, kad skaitlinė vartota didumui žemės buvo negera ir dabar pagal taisykles metras turi prasmę tiktai kaipo ilgis metalo, apie kurį rašyta paskutiniame atsakyme. Vienas metras yra apie trijų pėdų, trijų colių ilgumo; tkriau, 3.2808 pėdų.

AR ENERGIJA GALI BUT SUNAIKINTA?

Paprastose aplinkybėse negali taip atsitikt. Energija tiktai buna pakeista. Elektrinė energija vielose gali dingt kaipo elektra, bet lyginai tiek pat energijos atsiranda tuo pačiu laiku kaipo karštis. Išvedimą, kad energija negali but sunaikinta, vadiname Įstatymu Palaikymo Energijos. Paskutiniuose mėnesiuose mokslo vyrai pradėjo spėliot, kad šis Įstatymas ne taip teisingas, kuomet eina reikalas su labai smulkiais dalykais kaip atomais.

KAS YRA ARKLINĖ PAIEGA?

Yra budas išreiškimo kaip greitai energija yra eikvojama. Iš pradžių kilo sumanymas arklinę paiegą vartot kaipo mastą, pagal kurį paprastas arklys galėtų padaryt darbą, bet arkliai tokie skirtingi, kad dabar tarinys arklinės paiegos reiškia visuomet tam tikrą skaičių elektros. Viena arklinė paiega reiškia 746 wattsai elektros, apie penkioliką sykių tiek bėgio kiek išdegyta per paprastą žiburį.

AR GALI BUT BEGALINIS BĖGIS?

Jeigu žmogus galėtų gaut mašiną, kuri bėgtų be jokio besitrynimo ar kokio kito sustojimo. Tokios mašinos iki šoliai nepadaryta. Jei ir butų tokia mašina, vistiek negalima gaut jokios pajiegos iš jos. Bile koks bandymas taip padaryt, sustabdytų ją.

KAIP GALIMA PADARYT ADATĄ PLAUKT VANDENYJE?

Reikia ištaukuot adatą ir atsargiai padėt ant paviršio vandens. Iš priežasties taukų, vanduo nesušlapins adatą ir taip ilgai kaip paviršutinė vandens plėvė (filma) nesusilaužys tiek ir adata plauks. Šioji paviršutinė plėvė ant vandens tikrai palaiko adatą lygiai taip, kad butų plonas lakštas gumo ant viršaus vandens.

Kodel Muilo Burbulas Apvalus?

Užtai, kad tokioj formoj kiek nors oro gali but apsupta per muilo filmą tiek kiek mažiausia galima. Plėvė mėgina, kaip visa medega daro, susitraukt save arčiausia kiek galima. Burbulas pasidaro mažiausias kaip gali be sutrukimo ir be išleidžiant orą ką yra viduryje .

KODEL NEGALIMA ČIUŽINĖT ANT STIKLO, JEI LYGESNIS UŽ LEDĄ?

Ne ledo lygumas padaro jį tokį slidų, kad ant jo galima čiužinėt; yra visai kas kitas. Spaudimas truputėlį sutirpina ledą. Kuomet šenučiai pasiremia ant ledo, kuno sunkumas tarpina ledą taip, kad yra labai plona vandens filma po šenučių. Tikrai, čiužinėja ant šios vandens filmos. Kaip tik praeina, tai vėlei užšala.

KODEL VILNONIS AUDEKLAS SUSITRAUKIA KAIP SUŠLAMPA?

Vilnonis audeklas padarytas iš daug mažų siulelių, susuktų sykiu ir paskui suaustų. Kuomet siuleliai sušlampa, jie dar daugiau susisuka ir tas juos padaro trumpesniais.

VIETOS ŽINIOS

MAIRONIO PARKAS bus atidarytas vakare prieš liepos ketvirtą dieną. Visas parkas bus apšviestas elektros žiburiais ir spalvuotais žiburiais. O tiek ugniaraškių — negalima nė apskaityt. Nuo aštuntos valandos vakare iki vėlumos puiki orkestra grajis tokius šokius kokius tik kas norės, valcus, polkas, ar džiazą. Kas svarbiausia naktį prieš nepriklausomybės dieną nereikės jokios įžangos mokėt nė į parką, nė į šokius. Suv. Valstijų Nepriklausomybės dienoj įvyks milžiniškas piknikas šiame parke. Yra įdomus programas surengtas, kuriame įeina plaukimo, "basket-ball," basebolės, ir kitų sportų lenktynės. Kiekvieną metą Worcesterio lietuviai praleidžia linksmiausią laiką Maironio parke, tai ir šiais metais gali tikėtis dar geriau. Labdarybės draugija rengia šį pikniką ir kviečia visus atsilankyt. **Komisija.**

MIRĖ Antanas Gotautas, 31 metų amžiaus, po trijų dienų nuo apsirgimo, 24 dieną birželio mirė miesto ligoninėj. Per visą laiką dirbo prie įvairių lietuviškų organizacijų, tarpe kurių buvo ir S.L.A. 57 kuopos nariu. Daugiausia pašventė savo laiką prie Lietuvių Ukėsų ir Socialio Kliubo, kurio nuosavam name šeimininkavo. Paliko motiną Lietuvoje; seserį Julijaną Šlapienę ir tetą Ucienę iš Lynn, Mass. Palaidotas su katalikiškomis apeigomis Notre Dame francuzų kapinėse.

4-tą DIENĄ LIEPOS visos lietuvių organizacijos, turinčios savo vasarnamius rengiasi toje dienoje linksmai laiką praleist. Lietuvių Ukėsų Socialis Kliubas žada tą vakarą prieš 4 liepos dieną turėt puikius šokius iki 4 valandai iš ryto prie puikios Jono Dirvelio orkestro. Lietuvos Sunų ir Dukterų Draugija Olympia Parke taip pat žada turėt ką nors naujo, kad savo narius palinksmint prie žavėjančios Albinos Lietuvninkaitės orkestros. Abelnai, tą naktį prieš 4-tą dieną Liepos veik visas Usteris nemiegos, ir didžiausi miegaliai negalės užmigt iš priežastės ugniatraškių trenksmo, kurį atlieka kaipo paminėjimui 1776 metų Suv. Valstijų nepriklausomybės paskelbimo.

ĮDOMUS PIKNIKAS. Rengia S.L.D.S.K. įvyks sekmadieny 7-tą Liepos, Olympia Parke, Shrewsbury, Mass. Bus Albina Osipavičaitė, Pasaulinė Plaukimo Čiampionė, jos brolis Jonas to lygus, Anna Tully ir kiti žymųs plaukikai; parodavimas plaukimo prasidės tarp 3—4 valandos po pietų. Vėliau bus kitokių lenktynių programų, kaip virvės traukimas ir kiti dalykai. **Rep.**

METINS PIKNIKAS Birutės T. P. D-jos įvyks sekmadieny, Liepos 14-tą, nuo 12 val. po pietų Olympia Parke, Shrewsbury, Mass. Šioji draugija jau iš anksto rengiasi smarkiai, kad butų smaigausias piknikas. Bus visokių gardžių valgių, skanių gėrymų; visokių lenktynių; puiki orkestra grajis visokius linksmiausius lietuviškus šokius ir džiazą. Galėsite sutikt savo gerus pažįstamus ir susipažint su žmonėm iš apielinkės atvykusiais. Visi atsilankiusieji džiaugsis, kad turėjo progą taip linksmai praleist laiką tarp savo tautos žmonių. Prašom lietuvių rezervuot Liepos 14-tą dieną Birutės draugijos piknikui.

Kviečia Birutės D-ja.

S.L.A. 57 KUOPOS mėnesinis susirinkimas įvyks Liepos 7 dieną, kaip 1 val. po pietų, Lietuvių Svetainėje, 29 Endicott gatvės. Pageidaujama, kad kuodaugiausia atsilankytų į šį susirinkimą narių, kadangi bus daug kas naujo pranešta, o ypač iš ekskursijos, rengiamos ant 21 dienos liepos. **K.**

LABDARYBĖS DRAUGIJOS mėnesinis susirinkimas įvyks pirmadienio vakarą, liepos pirmą dieną. Valdyba prašo visų narių, kad butinai ateitų ir sykiu apsvarstytų labai svarbius draugijai liečiančius klausimus.

ŽAIDIMO VAKARAI su gardžiais užkandžiais įvyksta kiekvieną trečiadienio vakarą pas M. Ulevičius, 26 Corol gatvės. Visi norintieji smagiai praleist laiką malonioj kompanijoj, širdingai prašomi atsilankyt.

VESTUVĖS. Elenos Biskiutės vestuvės su Julijonu Jogminu, gerai žinomi veikėjai tarp lietuvių, įvyks ketvirtadienio rytą, liepos 4-tą dieną, Šv. Kazimiero bažnyčioje. Jonas Grinevičius, kurs yra labai populiariškas jaunuolis, apsivedė su Ona Olišauskiute, pirmadienio rytą, birželio 24, 1929, Šv. Kazimiero bažnyčioje.

JAUNA MERGAITĖ, 13 metų, Magdalena Žemaičiutė, staiga numirė antradienio rytą. Ji per visą savo amžių nebuvo labai sveika. Ketvirtadienio rytą, po gedulingų mišių, Šv. Kazimiero bažnyčioje, tapo palaidota Šv. Jono kapinėse. Paliko savo tėvus Kazimiera ir Marijoną Žemaičius, tris brolius Juozą, Joną ir Antaną, ir vieną seserį Oną. Grabą nešė J. Ragaliauskas, A. Valakevičius, K. Pauliukonis, E. Levanavičius, A. Pauliukonis ir P. Skibauskas.

VAIKINŲ AMATŲ MOKSLO užbaigimo diena įvyko penktadienį, birželio 28-tą dieną. Tarpe 117 baigusiųjų vaikinų randasi sekantieji lietuviai vaikinai: Antanas Kupstas, Leo Banionis, Juozas Nedzveckas, Vladas Budzina, Tamas Ankštutis, ir Jonas Tamošiunas.

LIETUVIŲ KUNIGŲ permaina Worcestery įvyks nuo liepos 7-tos dienos. Kun. J. Jakaitis pasiliuosavo nuo klebonavimo Šv. Kazimiero parapijoj, nauju klebonu skiriamas kun. A. Petraitis, Atholio klebonas; kun. J. Jakaitis pasilieka padėjėju, gi kunigas A. Daugis iš Šv. Kazimiero parapijos paskirtas Atholio klebonu. Kun. K. Vasys, Westfieldo klebonas paskirtas Aušros Vartų parapijos klebonnu, Worcestery. Kun. S. Vembrė, Aušros Vartų parapijos adminsitratorius, Worcestery pakeltas Westfieldo parapijos klebonu. Kun. A. Petraitis per ilgą laiką gyvenęs Atholy, taip gerai sutiko su visais savo žmonėmis, kad nė vienas neturi nieko prieš jįjį. Jis yra pasižymėjęs savo švelniu taktingu budu. Kun. K. Vasys taipgi gerai žinomas Worcestery, nes ne pirmą kartą čia dirba tarp lietuvių.

DIDELIS SKAIČIUS lietuvių jaunuolių baigė aukštesnę mokyklą, penktadienį, birželio 28, 1929. Šiame suraše yra Albinos Osipavičaitės, plaukimo čampionės ir Apolionijos Stoškiutės, pasižymėjusios dainininkės vardai. Albina Osipavičaitė išrinkta savo užbaigimo mokslo klasos vice-pirmininke. Worcesterio lietuvių sunųs ir dukterys, kurie užbaigė įviarias šio miesto aukštesnes mokyklas: Bernardas Ališauskas, Juozas Kamandulis, Konstantas Pauliukonis, Juozas Vaškelevičius, Izabelė Oklaičiutė, Marė Svikliutė, Elena Taraškevičiutė, Margarieta Šimkoniutė, Alfonsas Lioda, Julė Backuniutė, Vincas Degesiunas, Rožė Galiniutė, Veronika Jeneraičiutė, Florencija Navickiutė, N. Sabinaičiutė, Ona Šimukoniutė, C. Stanionis, C. Tamulevičius, Florencija Zakariutė ir Juozas Česnys.

AMATŲ MOKYKLĄ šiemet užbaigė lietuvaičių gražus burelis. Užbaigimo tos mokyklos diplomai, paliudymai, buvo išklimingai suteikti antradienio vakare, birželio 25-tą dieną, sekančioms lietuvaitėms: Marijonai Galinaičiutei, Anelei Kandratavičiutei Elzbietai Skralskiutei, Elenai Daugininkiutei, Genovaitei Rutkauskiutei, Stellai Jančiutei, Vandai Vilkiutei ir Anelei Sabaliauskiutei.

JUOKAI

SENMERGĖ APGAVO JAUNĄ VYRUKĄ

Viena Paryžiaus senmergė, 62 metų amžiaus, turėjo gaut iš apdraudimo kompanijos 4000 litų, bet tik su sąlyga, kad ji apsives. Tatai senai mergytei ne taip jau lengva tai padaryt. Kur susiras jaunikis, kurs degančia meile apkabins vystančią rožę?

Bet dalykas susidėjo taip, kad senmergė ir vyrą gavo ir pinigus. Ji pripuolamai gatvėj ant suolo sutiko jauną, 28 metų vyruką bedarbį, su kuriuo pasikalbėjo apie pavasarį, apie orą, apie dangiškus ir žemiškus dalykus. Pasikalbėjo ir apie rimtesnius dalykus. Butent apie vedybas. Čia prisiminė moteris ir tų pinigų. "Na, jei nėra kitų kliučių, o šiąją jau nugalėsim." Ir ėmęs senmergę po pažasties nuėjo ir susivinčiavojo, tyliai sau manydamas: Kas čia tokio apsivest, jei galima įsigyt per tai 10,000 frankų. Iš bažnyčios jiedu nuėjo į apdraudos kompaniją. Vyras prie durų laukia jos išeinant. Laukia valandą kitą ir iki šiandien dar tebelaukia. Gudrioji bobelė pasiėmus pinigus išdumė savais keliais.

PRITARĖ

— Žinai, draugužė, aš tą Marę mielai vesčiau, tiktai ji del manęs per kvaila.

—Tiesą sakai, nes tau reikalinga tokia žmona, kuriai proto užtektų del dviejų.

—Brangusis! Leisk mane išvažiuot vasarai į Šveicarija. Budama kalnuose, aš kiekvieną naktį tave sapnuosiu.

—Geriau pasilik namie ir sapnuok apie Šveicarijos kalnus.

Mokytoja: O kodel Nojus paėmė į savo laivą po dvi rušis kiekvieno gyvulio?

Gudrus vaikas: Nes jis netikėjo į gandro istoriją.

SNUKĮ ATIDARYK

Vienas ukininkas pas Kaukėnus pasiuntė savo berną su jaučiu į turgų. Ir kuomet ukininkas pasišalino nuo jaučio, paliekant berną dabot, tuo tarpu atėjo gyvulių gydytojas, norėdamas turgaus gyvulį peržiurėt, ir jis prie to berno priėjęs trumpai pasakė: "Snuki atidaryk!" Bernas tuojau išsižiojo iki ausų. Žmonės, kurie tai matė, o ir pats gydytojas turėjo skanaus juoko.

NAUJAS RANKINIS GRAFAFONUS

ši grafafoną galima vežtis automobily, arba laivelyje, kuomet vasarą einat pasivažinėt. Labai patogu turėt tokį grafafoną savo vasarnamy, nes labai lengvas, o jo balsas dar gražesnis už didelį grafafoną. Yra visokių spalvų —artistiškai išdirbtų. Jei išvažiuosit kur nors praleist atostogos laiką, vežkitės šį grafafoną su savim, nes priduos daug linksmų valandų.

Kainos nuo $25. iki $50.

galima šiuos grafafonus nusipirkt **Am. Lietuvio Knygyne, 14 Vernon St., Worcester, Mass.**

REIKALAVIMAI:

Reikalingas darbininkas prie ukės darbų. Pageidaujama, kad butų vedęs ir nusimanąs apie ukės darbą. Darbas pastovus, ir mokestis gera. Kreipkitės—

ANTANAS JENČIUS
142 BOX — Hardwick, Mass.
(6—7)

L. J. PAULAUSKAS
Insurance Agentas

Apdraudžiu Namus, furničius, visokios rušies biznius, taip pat apdraudžiu ir užregistruoju automobilius. Ofisas:—

12 Vernon St.
(Naujame Kliubo name)
Tel. Park 5849 Worcester, Mass.

KONTRAKTORIUS
Peter Katauskas

71 PENN AVE. WORCESTERYJE
Tel. Cedar 5619 J.

Budavojam naujus namus ir taisom senus, taipgi pastatom garadžius. Cemento darbas, tai musų speciailškumas. Viską atliekam sąžiniškai už prieinamą kainą.

Reikale plenus patys padarom ir suteikiam gerus, praktiškus patarimus.

MODERNIŠKAS GARADŽIUS
NUOSAVYBIŲ AGENTURA

Taisom automobilius, užlaikom geriausios rušies aliejų motorams. Sustokit musų stotyje ir gausit gerą patarnavimą. Tarpininkaunam pirkime ir pardavime nuosavybių. Kreipkitės į musų agenturą visais reikalais apie namus.

PERAS JURKINAS ir
VINCAS LAUDIŠKAS
278 Harding St. Worcester, Mass.

Jonas Černius

Specialistas Nutraukimo Pirmos Komunijos Paveikslų

Seniausias ir geriausias Lietuvis

FOTOGRAFISTAS
8 Vernon Street, Worcester, Mass.

DR. TESSMER
Dentistas

308 MAIN STREET
Worcester, Mass.
(virš Iver Johnson krautuvės)
Tel. Park 3310

Park 2470 Res. Park 4225-R

Ben. Mendelsohn
ADVOKATAS

ir registruotas notaras Lietuvos atstovybėje. Atlieku visus legališkus darbus kaip Amerikoje taip ir Europoje.

390 Main St., Room 931-932.
Worcester, Mass.

LIPSON'O RUBŲ KRAUTUVĖ
Šitos Suknelės Parsiduoda Po:— $4.95, $7.50 ir $8.95

MYLIMI LIEUVIAI: —

Mes labai džiaugiamės, kad lietuviškas laikraštis vėl eina ir kad vėl galime su lietuviais pasikalbėt apie musų rubų labai didelį, gražų ir pigų pasirinkimą. Lipson'o rubų krautuvė yra gerai žinoma del savo geriausios mados tavorų ir labai žemų kainų. Mes galime parduot už pigiau negu mieste, nes mes nemokam tokias randas kaip ant Main gatvės ir kitų miesto aukštų ekspensų.

Kaip tik dabar prieš Liepos Ketvirtą dieną, mes turime labai daug naujų suknių del visų: mažų mergaičių, merginų, moterų, net ir labai didelių iki 58 mieros. Musų kainos yra labai pigios: **$4.95, $7.50, ir $8.95. Visas Pataisymas DYKAI!**

Susimildamos nepamirškite: jeigu tamstos norite nusipirkt suknelę, ateikite pas mus pasižiurėt, ir jeigu nereikia jums pirkt vis taip-pat atsilankykite. **Mes Laikome Krautuvę Atidarytą iki 9-tos valandos vakare.**

LIPSON'S DRESS SHOP
6 Millbury gatvės — Kelley Aikštė — Worcester, Mass.

NAUJAS KNYGŲ IR LIETUVOS PREKIŲ KATALOGAS

Šiame naujame musų knygų kataloge talpinama apie 1500 skirtingais užvardžiais įvairiausių knygų Amerikos ir Lietuvos laidų: teatralių, muzikalių, apysakų, vadovėlių, žodynų, dainų, mokslinių, sveikata, dvasinio ir filozofinio turinio, juokų, žinių ir pamokinimų, maldaknygių ir kitų įvairaus turinio knygų. "Lietuvos" Knygynas, tai didžiausias lietuviškų knygų sandėlis pasauly.

Prie šio knygų katalogo, taipgi randasi sykiu kitas iš Lietuvos importuotų prekių katalogas, nes pas mus yra didžiausias sandelis gintarinių daiktų ir saldainių—kendžių. Šiame kataloge rasite šitų Lietuvos prekių užvardžius ir kainas. Reikalaudami katalogo molonėkite prisiųst už 2c. stampą.

KNYGYNAS "LIETUVA"
3210 So. Halsted Street — Chicago, Illinois

JOSEPH J. DIRSA
LIETUVIS GRABORIUS

Teikia patarnavimą laidotuvėm ir išrandavoja automobilius vestuvėms ir kitokiems pasivažinėjimams.

GYVENIMO VIETA—
194 Millbury St. Tel. Cedar 4953
3rd floor

OFFICE FUNERAL HOME
212 Millbury St. Worcester, Mass.
Tel. Park 2756

M. W. ŽURINSKAS
PIRMOS KLESOS ŠIAUČIUS

Iš senų padarau naujus. Užlaikau čeverykų tavorą ir valyklą. Adresas:

86 WARD STREET

Vienatinis Lietuvis Gydytojas
Worcestery

Dr. Juozas Landžius
(SEYMOUR)

51 Providence St., Worcester, Mass.

Ofisas atidarytas:
nuo 2 — 4 popiet; nuo 7—9 vakare.
Tel. Park 5873

Motiejus A. Čivinskas
GERIAUSIS LIETUVIS GRABORIUS

340 Harding St. Worcester, Mass.
Tel. Park 4156

Patarnauju laidotuvėm ir išrandavoju automobilius įvairiems reikalams už prieinamiausią kainą.

Į GRAŽIĄ ŠKOTIJĄ
IŠ BOSTONO

Išlipate Glasgow prieplaukoj, netoli dailių tyrų, vadinamų Trossachs.... trumpas žingsnis į istorišką Endinburgh... į Highlands, Lowlands... Dundee, Aberdeen, Inverness... taip lengva pasiekt Carlisle, Newcastle, York, Ežerų Distriktą, Katewros Miestus... ir Londoną.

Moderniški, patogus, tvirtai plaukiantieji laivai, aukšiausio laipsnio patarnavime, žemiausioj kainoj.

Cameronia ir Transylvania, gerai žinomi keliaujanti laivai, neseniai pabudavoti, išplaukia iš Bostono liepos mėnesy.

CAMERONIA
Išplaukia Liepos 4-tą
su Kajuta nuo $150. ir aukščiau
ir moderniškoji Trečioji Klesa $85.

TRANSYLVANIA
Karalienė Anchor Linijos Laivyno
Išplaukia Liepos 18-tą
Pirmoji Klesa nuo $200. ir aukščiau.
Antra Kajuta $137.50 ir Trečioji Klesa $85.

Jų atmosfėre veiklumo, pasitikėjimo ir geros valios, Anchor Linijos Laivai yra tikrai škotiški ir perviršija kitus savo patogume, viskas už prieinamas kainas.

Kreipkitės pas Agentus ar

ANCHOR LINE
33 State Street, Boston, Mass.

Lietuviai, Skaitykite Amerikos Lietuvį!

JAME TELPA DAUG SVARBIŲ RAŠTŲ IR ŽINIŲ IŠ VISO PASAULIO

Suvienytose Valstijose prenumerata $1., Lietuvoje $2.

VIENINTĖLĖ LIETUVIŲ LAIVAKORČIŲ IR PINIGŲ SIUNTIMO AGENTURA

Parduodam Laivakortes keliaujantiems į Lietuvą ir atgal. Pagelbėsim išgaut Pasus, Vizas, Sugrįžimo Leidimus, Afideivitus ir įvairius kitus dokumentus. Siunčiam pinigus Lietuvon Doleriais arba Litais. Visus viršminėtus reikalus atliks Jums Juzė Leonaitė, viena iš prityrusių lietuvaičių, kuri pati nesenai važinėjo Europoje ir žino visas kelionės smulkmenas. Gali užtvirtint svarbius dokumentus Notary Public antspauda. Kam eit pas svetimtaučius, ar po stubas landyt pas bile kokį agentą, kuomet jųs galit kreiptis į tikrą autorizuotą agenturą—pas saviškius, kur gausit daug geresnį patarnavimą ir savo prigimtoje kalboje. Tel. Park 5318

AMERIKOS LIETUVIS, 14 Vernon St., WORCESTER, MASS.